

kirlilikten kurtulmuş taymis nehri

Dr. J. HAGEL

Daha 15 yıl önce Taymis nehri neredeyse Londranın bir kanalizasyon kanalı kadar kirliydi: Koyu kahve rengi suyunun içinde pratik bakımdan hiç oksijen yoktu, nehir biyolojik açıdan ölüydü. 1920 de bile Londra ile nehrin ağzı arasında hiç bir balığa rastlanmıyordu; yalnız bazı yılan balıklarının orada burada yaşadığı görülmüyordu. Kükürtlü hidrojen havayı da berbat ediyor, su kuşlarının sayısı da gittikçe azalıyordu. 1950 yıllarının sonuna doğru «Port of London Authority» ve «Greater London Council» muazzam bir temizleme programı ile işe giriştiler. Büyük filitre tesisleri yapıldı, (bundan en büyüğü 1,6 milyonluk nüfus için hesaplanan «Cross Ness» idi ki bu küçük bir kent büyüklüğündeydi) kirliliği temizleme işleri bir yerde toplandı ve bütün sanayi, filitre tesislerine bağlandı veya daha başka tedbirlerle, örneğin oksijen verilme suretiyle suyun oksijen miktarının artırılması yönüne gidildi.

Bütün bunlardan sonra çok geçmeden başarı da kendini gösterdi: 1963 te suda bütün yıl boyunca oksijenin varlığı saptandı ve 1966 dan bu tarafa artık çürüme diye bir şeye rastlanmadı. Bununla beraber bir taraftan da nehirdeki yaşam yeni-

den geri geldi. Daha 1972'nin sonunda ilk kez 66 tür balık sayılmıştı, ve balık tutmak Londrada yeniden moda olmağa başladı. Hatta deniz alabalıkları da geri gelmeğe başladı. Yalnız sazan balıkları daha dönmediler.

Deniz kuşları öyle büyük bir ölçüde arttı ki, adeta küçük bir mucizeden söz edilebilir. Eskiden Londradan Tilbury'ye kadar uzanan 40 kilometrelik mesafede bulunan ördeklerin sayısı elliye geçmediği halde şimdi bunun 5-10 katına rastlanmaktadır. Bu alanda tüm olarak 10.000 veya daha fazla kuş kışı geçirmektedirler. Eskiden çok nadir olan su kuşlarından binlercesi kışın buraya gelmektedir. 1970 de ilk kez deniz kırlangıçlarına (bir tür martı) da rastlandı ve bugün artık onların düzenli bir surette gidip geldikleri görülür.

Londra Taymis örneğiyle, yıkılmış bir çevrenin nasıl yeniden tedavi edilebileceğini göstermektedir, tabii bu büyük ölçüde çabalar ve harcamalarla olmuştur. Tedbirlerin son amacı olan her zaman ve her tarafta en az % 10 lık oksijen doyumu na erişmenin, ancak 1980 de kabil olacağı umulmaktadır.

Bir tek adamın uzamış gölgesi bile büyük bir müessesedir.

EMERSON

Atalarımızı değiştiremezsiniz, fakat torunlarınızla ilgili olarak birşeyler yapabilirsiniz.

WES IZZARD